

A kender feldolgozása Csicsón a múlt században

A kender termesztése és feldolgozása a múlt század közepéig része volt a falu életének. A paraszti élet egyik legfontosabb munkafolyamata volt.

A rostos növény termesztése egyszerű és feldolgozása sem igényelt különösebb szakismeretet. Minden parasztcsaládnál megtalálhatók voltak a feldolgozás eszközei.

A kendert tavasszal vetették el. Augusztus közepén nyútták fel, tépték ki gyökerestül a földből, hogy a szálak ne sérüljenek.

Ezután áztatóba vitték a Nagyági örvénybe , ez volt a legközelebb a kenderföldekhez. Sövényszerű keretbe rakták, a tetejét agyagos földdel letapasztották, hogy mindenhol jól átázzon. / Petőfi: Arany Lacinak/

A kender kétlaki növény. A virágosból- korábban érő-
finomabb, a későbbben érő, magot termőből durvább
alapanyag készíthető.

Az áztatóból kiszedve jól kimosták. A kévéket a napon szárították.

A kenderfeldolgozás első munkafolyamata a kendertörés.
Eszköze a tiló.

Ez egy négy lábú favályu, amelyben csappal rögzített fakéssel törték meg a kendert. Így a fás szár részei kipotyogtak, a szálak elkülönültek.

Csapkodással ezt még tovább tördelték.

Az apróbb rostok kifésülésére a *gerebent* használták. Köralakban vasszegekkel kivert fahasáb. A térdükhöz támasztották vagy asztalra helyezték és úgy húzogatták keresztül rajta a kendert. Néhol meg is *tiporták* a kócot, puhították. A gerebenen maradt kócból durvább anyagokat, zsákokat készítettek.

A *fonás* a nők késő ősztől kora tavaszig tartó munkája volt. A faluban több paraszteszaládnál is volt *fonóház* ahol esténként összegyűltek és munka mellett szórakoztak is. Sok fiatal talált magának párt ezeken az összejöveteleken.

Sulyok

A fonal textilanyaggá feldolgozása a *szövés*. Falunkban a szövést takácsmesterek végezték / Takács vezetőknév / Csicsón a 20.sz. első felében Vida István és Kollár Mihály voltak a takácsmesterek. Az első, és legnehezebb lépés *a fonal felvetése*, szövőszékre rakása. Ezt a műveletet legtöbbször ketten vagy hárman végezték. A megszövendő fonalat fonottkalács szerűen összefonták. Később csónakot, hajót is használtak, erre tekerték a fonalat.

Tájház

A finomabb vászonhoz a felvetőszálak finom kenderfonálból voltak a keresztszálak néha pamutból, amit Győrben vásároltak.

A takács a díszesebb darabokba /abrosz, törülköző, konyharuha, szakajtókendő- kenyértészta letakarására/ fehér vagy piros színű csíkot szőtt.

Az igazán díszes darabokat/ abrosz, dísz törülköző, halotti lepedő/ *mesterkével* díszítették. A mesterke e tájra jellemző kézimunka. A vászonból a keresztzálakat bizonyos szélességben kihúzták és stoppoláshoz hasonló módszerrel mintát varrtak közé / színe-fonákja egyforma/.

A múlt század első felében a lányok- asszonyok feladatai közé tartozott ruházatuk elkészítése /hozományuk- stafírunjuk/.

Az abroszok, konyharuhák, törülközők szélére vagy közepére csipkét horgoltak. A vánkos és dunyhahuzatokat is maguk varrták. Cakkos széleket vágtak, körbehímezték, slingelték esetleg apró virágokat hímezték a szélékre fehér fonalból. Ha csíkos volt az ágynemű, akkor a csíkok színével megegyező volt a díszítés.

Megismerve ezeket a munkafolyamatokat mai szemmel nézve sokunk talán visszatérne Éva ősanyánk viseletéhez. A néprajzi kör foglalkozásain megismerkedtünk a fonás, szövés alapjaival.

/körömfonás, szalagszövés, szövés kereten/

Fehérneműiket is maguk készítették. A rékliket, ingvállakat slingelték, lyukhímzéssel díszítették. / Mi is felpróbáltunk egy-egy ingvállat./ A régi hosszú szárú ún.bugyogók érdekessége, hogy alul, ülepüknél nyitottak voltak.

A kenderfeldolgozás munkafolyamatai:

kendervetés
kendernyüvés
kenderáztatás
kendertörés
kenderpuhítás
rostfésülés
fonás
fonalmosás
gombolyítás
fonalfelvetés
szövés

mértékegységek: szál-báb-róf= 78cm

Adatközlő : Nagy Imréné szül. Bődők Teréz
A munkát készítette: Ihar Éva és Soós Deniska
A Csicsói Gáspár Sámuel Alapiskola VI. osztályos tanulói-
vezető tanár: Nagy Livia 2006

Köszönjük a figyelmet!